

گفت‌وگوی صبا با عوامل
نمایش «خونه مادر بزرگه»

نیمه‌پنهان وتاریک امروز ما

مریم عظیمی
گزارش

نمایش «خونه مادر بزرگه» به نویسندگی و کارگردانی محسن آزاد که از دهه ۸۰ وارد تئاتر شده و آثاری چون «معرکه در معرکه»، «کروکودیل»، «نا آرام سایشگاه» و «قصه شبتم» را در کارنامه خود دارد با بازیگرانی مانند امین اکبری نصب، سهیل ملکی، مصطفی ایزدی، امیر عدل پرور، سودابه جعفرزاد و ... در تالار سایه تئاتر شهر روی صحنه رفته است. این نمایش که اقتباسی از برنامه تلویزیونی و عروسکی «خونه مادر بزرگه» به کارگردانی مرضیه برومند است در سبک سوررئال و دلهره آور اجرا می‌شود. در ادامه گپ و گفت خبرنگار صبا با عوامل این نمایش را می‌خوانید.

محسن آزاد، نویسنده و کارگردان:

بارعایت اصول و چهارچوب‌ها می‌توانیم کنار هم زندگی کنیم

این سوژه چگونه متولد شد و پرداخت روی آن به چه صورت پیش رفت؟

«خونه مادر بزرگه» بر نامه‌ای است که ما بچه‌های دهه ۵۰ و ۶۰ خیلی بیشتر از دیگران با آن خاطره و نوستالژی داریم. اما دلیل انتخاب «خونه مادر بزرگه» این بود که این خانه نمادی از جامعه است و آدم‌های آن، آحاد مختلف جامعه هستند که کنار هم زندگی می‌کنند. از همان کودکی یکی از نکات مهم و جالب «خونه مادر بزرگه» برای من این بود که حیواناتی که در طبیعت نمی‌توانند در کنار هم زندگی کرده و به بقا ادامه دهند در این خانه کنار هم بودند مثل سگ و گربه یا گربه و جوجه و با اینکه یک سری اتفاقات و اختلافات گاهی میان آنها پیش می‌آمد نشان از این داشت که ما با رعایت یک سری اصول و چهارچوب‌ها با تمام تفاوت‌ها و اختلاف نظرهای می‌توانیم کنار هم زندگی کنیم. ما در این نمایش حرص و طمع آدم‌ها را نشان می‌دهیم اینکه همه ما نیمه‌پنهانی داریم و اگر در شرایط قرار بگیریم آن نیمه‌پنهان آشکار خواهد شد و بدین ترتیب آدم‌ها دست به کارهایی می‌زنند که پیش از آن مرتکب نشده‌اند.

آیا به صورت گام به گام با بازیگرها پیش می‌رفتید یا اینکه متن ثبات خود را داشت و تمرینات به صورت کلاسیک انجام شد؟

من متن را از پیش نوشته و آماده داشتم اما یک سری تغییرات کوچک و جزئی در حین دور خوانی و تمرینات ایجاد شد. ما از مهر ماه تمرینات مان را آغاز کردیم و جسته و گریخته پیش می‌رفتیم و از زمانی که با سالن به توافق رسیدیم و تاریخ اجرا مشخص شد، تمرینات مان نیز فشرده تر شد.

یکی از نکاتی که نمایش به آن اشاره می‌کند برهم زدن نظم طبیعت توسط انسان‌هاست در این مورد بگویید.

من فکر می‌کنم که انسان‌ها واقعا این کار را می‌کنند و در طبیعت دست می‌برند حال چه از طریق شبیه‌سازی یک میمون باشد یا دست بردن در طول عمر انسان‌ها و تغییر ژنتیک و ایجاد گونه‌های جدیدی از حیوانات و گیاهان، حتی با همین هوش مصنوعی نیز در طبیعت دست برده‌ایم و حتما در آینده از خطرات آن بیشتر خواهیم شنید.

شما این مسئله را برای جهان خطرناک می‌بینید؟

بله اگر به شکل کنترل نشده باشد و دست یک سری افراد سوء استفاده‌گر بیفتد قطعاً خطرناک خواهد بود.

آیا شکل اجرایی‌تان را تجربی و یک نوع خاصی از نگاه به نمایش و موضوع می‌دانید؟

بله کاملاً تجربی و حتی یک آزمون و خطا بود و من همیشه و در تمرینات به عوامل کار می‌گفتم که این کار از جنسی است که با مخاطب و تماشاچی با آن ارتباط برقرار می‌کند یا نه. برخی از مخاطبان با توجه به همان ذهنیت نوستالژیک «خانه مادر بزرگه» برای دیدن کار می‌آمدند اما ما در تئووال نمایش نیز اعلام کرده‌ایم که ژانر اثر هیجان‌انگیز، دلهره آور و اقتباسی از «خونه مادر بزرگه» است و حتی محدودیت سنی بالای ۱۶ سال نیز در نظر گرفته‌ایم.

به نظر شما حذف شدن سوبسیدها و افزایش چشمگیر قیمت بلیت چه تاثیری بر میزان مخاطب داشته؟

دهه ۸۰ که ما وارد تئاتر شدیم هم تئاتر با مشکلاتی روبرو بود البته نه به شکل امروز و متأسفانه به جای اینکه مشکلات کمتر شود روز به روز به آن افزوده شد و از یک جایی به بعد کمک هزینه‌هایی که به گروه‌ها داده می‌شد هم حذف شد و امروز با توجه به قیمت بلیط‌ها، هم فشار روی مخاطبان است و هم روی گروه‌های نمایشی و متأسفانه شرایط به صورتی است که با یک دوره اجرایی پر مخاطب باز هزینه‌های اجراء در نمی‌آید و باید از جیب خود هزینه کنیم و این سبب می‌شود که انگیزه‌مان را برای کارهای بعدی نیز از دست بدهیم. همین باعث شده که بسیاری از هنرمندان شاخص از این حرفه بروند. اما راهکارش وجود یک برنامه‌ریزی است فکر می‌کنم از ایده مهمتر اجرای ایده است. بنابراین اگر تئاتر برای مسئولان مهم است ایده‌هایشان باید اجرایی شود نه اینکه روی کاغذ بماند. این تئاتر تا امروز با مسکن زنده مانده ولی امروز آنقدر دردش زیاد شده که دیگر مسکن جواب نمی‌دهد و باید درمان شود.

